

СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

Видання орієнтовано на викладачів, наукових співробітників, студентів, аспірантів та всіх, кого цікавлять сучасні проблеми педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, філології, мистецтвознавства, культурології, історії, економіки, юриспруденції, політики та публічного адміністрування.

Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу. Редакція може не поділяти точки зору авторів.

Наукові праці публікуються в рамках проведення всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції соціально-гуманітарного розвитку України та світу», 26 березня 2020 р., м. Харків, Україна.

Редакційна колегія:

Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, СГ НТМ «Новий курс» (головний редактор)
Акінішина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Гончаренко Тетяна Ігорівна, СГ НТМ «Новий курс» (віце-президент секретар)
Дубовик Наталя Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет телекомунікацій
Дуна Натація Геннадіївна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Захаревич Михайло Васильович, кандидат мистецтвознавства, доцент, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
Кислюк Любов Вікторівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, Луганський національний аграрний університет
Кожедуб Олена Василівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Колчанова Людмила Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені П. П. Котляревського
Косуля Ірина Юрївна, кандидат соціологічних наук, доцент, Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) GmbH
Кучин Сергій Павлович, доктор економічних наук, професор, Харківський національний університет мистецтв імені П. П. Котляревського
Мкртічян Оксана Альбертівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Наголок Олена Євгенівна, кандидат юридичних наук, Луганський національний аграрний університет
Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет
Субота Євген Володимирович, кандидат культурології, Харківська державна академія культури
Тополевський Віктор Юрійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури
Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського
Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Національний театральний університет «Харківський політехнічний інститут»
Шевчук Інна Володимирівна, кандидат наук з державного управління, Хмельницький університет управління та права
Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський інститут Віщирного міжнародного університету розвитку людини «Україна»
Яцишин Уляна Володимирівна, кандидат політичних наук, Національний університет «Львівська політехніка»

УДК 009:3(082)

БКК 6/8я43

С69

Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 31. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2020. – 102 с.

Збірник засновано 2010 року.
Засновник та видавець збірника:
«Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс»
(рік заснування – 1989).

Контакти: +380970440309, sgvisn@gmail.com,
вул. Манізера, 3, м. Харків, 61002, Україна.
Докладна інформація розташована на сайті
www.newroute.org.ua.

Збірник зареєстровано в
Департаменті державної реєстрації та нотаріату
Міністерства юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №23259-13099ПР від 19.04.2018) та в
Міжнародному центрі реєстрації серійних видань
(Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN): 2305-9869).
Збірник включено до міжнародної бази даних періодичних видань
Ulrichsweb (Ulrich's Periodicals Directory)

Видання за цільовим призначенням: наукове.
Наукові праці публікуються українською, російською
та англійською мовами.

Матеріали, що подані авторами розміщуються
в базі даних інформаційного ресурсу
«Наукова періодика України»,
в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar»,
на сайті засновника та видавця збірника СГ НТМ «Новий курс».

Друковані примірники збірника надсилаються згідно із
Законом України «Про видавничу справу»,
Законом України «Про обов'язковий примірник документів»,
Постановою Кабінету Міністрів України
«Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів».

Публікація у збірнику вважається науковою працею,
що опублікована у вітчизняному друкованому науковому періодичному
виданні та підтверджує апробацію наукових досліджень автора.
Збірник не входить до переліку фахових видань України.

© СГ НТМ «Новий курс», 2020

© Автори, 2020

ЗМІСТ

Стор.

Розділ перший**Педагогіка, соціологія, філософія, психологія, соціальні комунікації**

<i>Золотухін Олександр Олександрович, Петренко Юрій Миколайович</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	... 5
<i>Мкртічян Оксана Альбертієвна, Жаров Валентин Вікторович</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	... 8
<i>Ульянов Леонід Семенович</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ	... 10
<i>Яковенко Юлія Олексіївна, Мирний Вадим Володимирович, Пономаренко Олена Володимирівна</i> ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	... 12
<i>Клімова Анна Георгіївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	... 14
<i>Мартинова Зоріна Степанівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ КОМПОНЕНТИ СУЧАСНОГО БАТЬКІВСТВА	... 16
<i>Бунакова Наталія Володимирівна</i> ВИХОВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	... 18
<i>Патрікац Лілія Вікторівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ МЕХАНІЗМІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ У НАРКОЗАЛЕЖНИХ	... 19
<i>Курсаєва Лілія Андріївна</i> ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ МОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ НА ЛЕКСИЧНОМУ РІВНІ	... 22
<i>Агеєнко Тетяна Анатоліївна</i> «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ» ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ОРГАНІЗАТОРІВ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	... 24
<i>Дубовик Наталія Анатоліївна, Кирилюк Наталія Андріївна</i> КОМУНІТАРИЗМ ТА МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	... 27
<i>Калиновська Ірина Миколаївна, Прокопчук Вікторія Володимирівна</i> ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В КАНАДІ Й УКРАЇНІ У ПОРІВНЯЛЬНОМУ АСПЕКТІ	... 29
<i>Акінішина Ірина Миколаївна</i> АГРАРНА ПОЛІТИКА СХОДУ УКРАЇНИ У ПРЕСІ ДОНБАСУ ПЕРІОДУ ОКУПАЦІЇ 1941 – 1943 рр.	... 30
<i>Процик Мар'яна Миколаївна</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНО-МОДУЛЬНОЇ МЕТОДИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	... 33
<i>Ключкович Тетяна Василівна</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ (1990-1992 рр.)	... 35
<i>Панькевич Олена Олександрівна</i> ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕДІАОСВІТІ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»)	... 36
<i>Максюта Микола Єгорович</i> ЗОБОВ'ЯЗАНІСТЬ І ДОВІРА: ОСОБИСТІСНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ	... 38
<i>Соколова Олександра Максимівна</i> ФЕНОМЕН ДОВІРИ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРАЦЯХ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ТА В'ЯЧЕСЛАВА ЛИПІНСЬКОГО	... 39

Яковенко Юлія Олексіївна

Харківський національний економічний університет імені Семе́на Кузне́ця

Мирний Вадим Володимирович

Національний фармацевтичний університет

Пономаренко Олена Володимирівна

Харківський національний університет радіоелектроніки

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

В статті запропоновано генетичний підхід до вивчення процесу фізичного виховання як явища суспільного життя, що дозволяє в найбільш повній формі простежити особливості виникнення цього явища, виявити основні суперечності та визначити шляхи подальшого розвитку головних і соціально значущих його елементів. Мета статті – аргументовано обґрунтувати зростаючу роль фізичного виховання як основи розвитку та гармонізації сучасних здобувачів освіти.

Ключові слова: рухова діяльність, фізичне виховання, біологічна природа, здобувач освіти, розвиток.

Актуальність дослідження. Одним із провідних завдань галузі природничих наук є перетворення проблеми комплексного вивчення особистості в загальну задачу сучасного наукового знання. Особистість, зокрема здобувач освіти, що вивчається з різних сторін різними науками, виступає перед нами як складне біосоціальне явище. Зміст і характер його розвитку, процес формування нього певних властивостей і якостей визначені в цілому потребою становлення тієї чи іншої сторони суспільного життя і обумовлені загальною еволюцією соціальних і культурних умов суспільства.

Подібні питання, актуальність яких і наукова значущість безсумнівні, знайшли в філософській, соціологічній і педагогічній літературі відображення і продовжують вивчатися. Наявні публікації, так чи інакше, зачіпають соціологічні аспекти розвитку, вдосконалення, гармонізації та функціонування сучасного здобувача освіти як виду, індивіда суб'єкта особистості.

Тісний зв'язок між ступенем розвитку певних фізичних якостей і безпосередніми результатами діяльності здобувача освіти, а також зв'язок між системою певних фізичних вправ і свідомим формуванням цих якостей, призводять до виникнення потреби суспільства в вдосконаленні фізичних і духовних здібностей особистості – фізичному вихованні. Основна ж особливість фізичного виховання полягає в реалізації її специфічної функції – вдосконалення біологічної природи сучасного здобувача освіти шляхом передачі рухового досвіду. Ця функція реалізується через формування фізичних і розумових здібностей шляхом організації цілеспрямованої рухової діяльності, а також через розвиток біологічно успадкованих якостей організму і подальшої стимуляції набуття індивідуального досвіду.

Огляд наукової літератури. Теоретико-методологічною основою дослідження стали: концепція І. Брехмана про здоров'я як головний компонент людської діяльності; наукові праці відомих вітчизняних вчених (Н. Амосов, П. Анохін, Н. Граєвський, В. Казначайва і ін.); теорія фізичної культури особистості (М. Віленський, В. Видрін, В. Столяров, А. Лотоненко, Л. Лубишева та ін.); загальнонаукові положення теорії та методології педагогічних досліджень (Л. Матвеев, В. Заціорський, В. Загвязинский, Б. Ашмарін, Н. Загузов та ін.); проблема мотивації студентів до рухової активності (Т. Лисицька, І. Манжелей, Н. Анашкіна, С. Кабанов, Л. Анциферова, Е. Медведєва та ін.); сучасні уявлення про фізичне виховання і стан здоров'я студентської молоді (Г. Апанасенко, В. Ананьєв, А. Кокшаров, Л. Балашов, І. Брехман, Г. Гончарова, А. Жарова, В. Колбанов, Г. Світлична, Є. Чазов та ін.); сучасні педагогічні теорії і технології фізичного виховання студентів (В. Бальсевич, А. Зав'язков, А. Ісаєв, С. Кабанов, Л. Калачанова, О. Матвеев, Н. Пономарьов, І. Сулейманов, В. Усаков, Е. Усова, В. Шилько та ін.).

Мета дослідження – аргументовано обґрунтувати зростаючу роль фізичного виховання як основи розвитку та гармонізації сучасних здобувачів освіти.

Основний матеріал. Проведений аналіз наукової літератури [2; 3; 5; 6] надає підстави стверджувати, що система фізичних можливостей сучасного здобувача освіти реалізується, перш за все, в практиці матеріальної і предметної діяльності. Тому аналіз вдосконалення фізичних здібностей особистості частинною розглядати процесу становлення всебічно розвиненої особистості, як суб'єкта виробничої діяльності, пізнання і спілкування, і обов'язково має містити питання розкриття місця і ролі фізичного виховання як органічного елементу його індивідуальної культури [3].

Одним з видатних досягнень людського суспільства є технічний прогрес. Його гуманна сутність полягає в тому, що він значно полегшив працю людини, поступово ліквідує форми важкої фізичної праці, веде до корінної удосконалення його умов, бореться проти шумів, загазованості і запиленості робочих

місце, нормує освітленість і теплообмін, покращує умови побуту і екологію. З іншого боку, людство зіткнулося з серйозною небезпекою під назвою гіпокінезія, або гіподинамія. Це «голод рухів», слабкий руховий фон, «провали» рухової діяльності, падіння у виробництві і побуті питомої ваги макрорухів і збільшення мікрорухів. Зменшення рухового фону і збільшення навантаження на психіку створюють дисгармонію і негативно впливають на центральну нервову систему людини.

Що ж стосується сучасного здобувача освіти, що гаджети та створений цифровий освітній простір оминають потребу в певному режимі рухової діяльності. А тому різнобічна рухова діяльність, що досягається при заняттях фізичною культурою, виступає найважливішим фактором, що забезпечує врівноваженість процесів у внутрішньому середовищі організму. Кров, лімфа і тканинна рідини утворюють внутрішнє середовище, в якій живуть і функціонують клітини, тканини і органи. Зрушення у внутрішньому середовищі постійно виникають під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників впливу. Рухова діяльність є своєрідним її регулятором. Крім того, розвиток різнобічної фізичної активності збільшує потік сенсорної інформації, що виступає фундаментальною основою взаємодії органів і систем в цілісному організмі і, отже, самого організму з навколишнім середовищем. Оскільки здоров'я можна розглядати як відносне урівноваження організму з навколишнім середовищем, яке забезпечує найбільш раціональне його існування, місце і роль фізичних навантажень і ступінь фізичного розвитку людини в цьому процесі очевидні. Крім того, спостерігається при фізичних навантаженнях гіперфункція рухових нейронів центральної нервової системи, ендокринних залоз, скелетної мускулатури і інших органів закономірно супроводжується активацією синтезу нуклеїнових кислот і білків в клітинах цих органів. Це безпосередньо призводить до більш досконалого пластичного забезпечення фізіологічних функцій організму і збільшення його резистентності до пошкоджень факторами.

Звідси ми можемо зробити висновок про те, що зменшення рухів у діяльності сучасного здобувача освіти призведе до погіршення його здоров'я, зниження фізичної і творчої працездатності. А тому значення фізичних вправ, рухової діяльності в освітній діяльності сучасного здобувача освіти не тільки не буде знижуватися, а, навпаки, істотно зросте.

Якщо подивитися створені великими майстрами минулого скульптури Афродіти, Артеміди і Венери, Посейдона, Гермеса і Аполлона, Давида, Цезаря і Сократа, то можна помітити, що зовні вони мало чим відрізняються від наших сучасників. Безумовно, певні зміни в організмі людини відбулися. В останні 150 років вченими було відзначено, що зріст, вага і деякі інші показники дітей і підлітків обох статей стали вище, ніж у їхніх батьків в тому ж віці. Це явище було названо акселерацією (від латинського слова *acceleratio* – прискорення) [4]. Термін запропонований німецьким лікарем Кох в 1935 році. Воно спостерігається у багатьох країнах Європи, зокрема і в Україні. Таке поширення дало можливість ученим розглядати явище акселерації, як тенденцію, властиву розвитку сучасної людини. У всьому світі проблеми акселерації присвячено безліч робіт, висловлюються гіпотези, публікуються різноманітні наукові праці. Однак, не дивлячись на те, що спортивні результати талантів однакових півстолітньої давності показують зараз сотні тисяч рядових спортсменів, навряд чи можна обґрунтувати високі досягнення сучасних атлетів однією лише акселерацією. На думку фізіолога І. Аршавського збільшення потенційних можливостей людини упродовж усього життєвого циклу його індивідуального розвитку може бути досягнуто лише шляхом постійного фізичного виховання, починаючи з народження [1, с. 24].

Саме фізична культура, формуючи певний рівень фізичної дієздатності сучасного здобувача освіти, удосконалює тим самим органи, клітини, тканини, нормальна функціональна взаємодія яких безпосередньо забезпечує загальний практичний ефект цієї дієздатності.

Фахівцями з фізичного виховання, наукою вишукуються все нові і нові засоби реалізації потенційних можливостей сучасного здобувача освіти, який досить часто навчається дистанційно, має погіршення здоров'я, фізичного розвитку і фізичної підготовленості.

У сучасних умовах загальної комерціалізації спорту необхідно забезпечити доступність спортивних і фізкультурно-оздоровчих послуг для здобувачів освіти шляхом цільового державного фінансування і дотацій. В першу чергу цілеспрямований розвиток фізичної культури і спорту, при ефективному розподілі фінансів, необхідно в усіх закладах вищої освіти. Масове входження студентів у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність є запорукою формування нового гармонійно розвиненого покоління [6].

Звичайно, існують ще невирішені проблеми правового, організаційного, управлінського, науково-методичного та кадрового забезпечення, які суттєво ускладнюють розвиток фізичної культури і масового спорту, підготовку спортивного резерву та спортсменів високого класу, негативно позначаються на конкурентоспроможності вітчизняного спорту. Більшість з них є звичайними бюрократичними бар'єрами. Але незважаючи на це, Україна, як світова спортивна держава, поступово переходить до формування нової технологічної бази розвитку фізичної культури і спорту, заснованої на використанні

новітніх досягнень в галузі теорії фізичного виховання і спортивного тренування, педагогіки, психології, біомеханіки і біотехнологій, медицини, інформатики та управління.

Висновки. Отже, заняття фізичною культурою і спортом є класичною формою застосування сучасного здобувача освіти до постійно мінливих умов. В процесі цих пристосувань поступово розкриваються величезні внутрішні резерви організму. Фізичні вправи у всьому своєму різноманітті видів, форм і методів використання є найприйнятнішим способом усунення дисгармонії, ліквідації того «провалу», який утворюється в області рухової діяльності в результаті технічного прогресу, єдиним засобом відновлення гармонії і рівноваги. Безсумнівно, фізичний потенціал сучасних здобувачів освіти найбільш успішно і повніше може розкритися в такому суспільстві, де об'єктивно створюються передумови для всебічного і гармонійного розвитку кожної особистості і вдосконалення, закладених в кожного студента задатків і талантів.

У процесі проведення дослідження встановлено, що для сучасного здобувача освіти ефективність занять з фізичного виховання залежить від змісту програми, згідно з якими вони здійснюються. Однією з головних завдань програм з фізичного виховання є розвиток рухових якостей здобувачів освіти, але проблема пошуку ефективних форм, засобів і методів їх розвитку, зокрема при цьому оздоровчого аспекту, дуже важлива. У практиці фізичного виховання здобувачів освіти недостатня кількість сучасних об'єктивних методик вимірювань і недостатньо досліджені умови розвитку рухових якостей, фізичного здоров'я з використанням кількісних біомеханічних характеристик.

Список використаних джерел

1. Аршавский И. А. Возрастная физиология и некоторые актуальные вопросы физического труда. Высокие технологии, фундаментальные и прикладные исследования в физиологии и медицине: материалы IV научной конференции по физиологии труда. СПб., 2014. С. 17-22.
2. Булатова М., Литвин О. Здоров'я і фізична підготовленість населення України. Теорія і методика фізичного виховання та спорту, 2004. Вип. 1. С. 3-9.
3. Веселовський А., Шологон Р. Оптимізація рухової активності студентської молоді засобами і формами фізичної культури і спорту. Актуальні проблеми розвитку руху «Спорт для всіх» у контексті європейської інтеграції України: мат. науково-практ. конф., 24-26 червн. 2004 р., С. 333-335.
4. Гилдров М. С. Биологический энциклопедический словарь / гл. ред. М. С. Гилдров; редкол.: А.А. Баев, Г.Г. Винберг, Г.А. Заварзин и др. 2-е изд., исправл. М.: Сов. Энциклопедия, 1989. 864 с.
5. Довгань Н. Ю. Зміст фізичного виховання студентів ВНЗ у процесі поза аудиторної діяльності. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт, 2016. Вип. 139(II). С. 50-55.
6. Сичов С. О. Методичні засади створення моделі прилучення студентської молоді до цінностей фізичної культури. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт): зб. Наукових праць. К., 2010. Вип. 6. С. 276-281.